

УДК 378.147:373.2/.3:613

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psyh-2026-10.37>

Ірина ФАСТОВЕЦЬ

викладач фізичного виховання,

Комунальний заклад Київської обласної ради

«Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж»

fastovets.ira12@gmail.com

ORCID: 0000-0002-7437-8263

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Анотація. Мета статті полягає в теоретичному обґрунтуванні педагогічних умов формування здоров'язбережувального освітнього середовища у професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти, визначенні його сутнісних характеристик, структурних компонентів та практичних аспектів реалізації у закладі вищої освіти. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю модернізації професійної підготовки педагогічних кадрів в умовах цифровізації освіти, воєнного стану, розвитку інклюзивної освіти, зростання психоемоційного навантаження на учасників освітнього процесу та потребою створення безпечного, психологічно комфортного й здоров'язбережувального освітнього середовища. **Методологія** дослідження ґрунтується на поєднанні середовищного, компетентнісного, аксіологічного та особистісно орієнтованого підходів із використанням комплексу загальнонаукових методів, зокрема аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, систематизації та інтерпретації наукових джерел, що дало змогу розкрити сутність здоров'язбережувального освітнього середовища, визначити його структурні компоненти, узагальнити сучасні наукові підходи до проблеми та обґрунтувати систему педагогічних умов його формування у професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти. **Наукова новизна** дослідження полягає в уточненні змісту поняття «здоров'язбережувальне освітнє середовище» у контексті професійної підготовки майбутніх педагогів, розробленні авторської системи педагогічних умов його формування, що охоплює формування стійкої мотивації майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної професійної діяльності, інтеграцію здоров'язбережувального компонента у зміст професійної підготовки, використання інтерактивних і здоров'язбережувальних освітніх технологій, створення психологічно безпечного та інклюзивного освітнього середовища, розвиток партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Також визначено практичні аспекти реалізації запропонованих педагогічних умов у професійній підготовці здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, зокрема через інтеграцію здоров'язбережувального компонента в освітні компоненти, удосконалення організації педагогічної практики, використання сучасних цифрових ресурсів та застосування критеріїв оцінювання ефективності сформованого здоров'язбережувального освітнього середовища. **Висновки.** Доведено, що ефективність формування здоров'язбережувального освітнього середовища забезпечується комплексною реалізацією взаємопов'язаних педагогічних умов, інтеграцією здоров'язбережувального змісту у професійну підготовку майбутніх педагогів, використанням сучасних освітніх технологій, створенням психологічно безпечного освітнього простору та розвитком партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Практичне впровадження запропонованої системи педагогічних умов сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти, розвитку їхньої здоров'язбережувальної компетентності та готовності до створення безпечного, інклюзивного й здоров'язбережувального освітнього середовища у майбутній професійній діяльності.

Ключові слова: здоров'язбережувальне освітнє середовище, педагогічні умови, професійна підготовка, майбутні педагоги, дошкільна освіта, початкова освіта, здоров'язбережувальна компетентність.

Iryna FASTOVETS*Teacher of Physical Education,**Kyiv Regional Council Communal Institution Bila Tserkva Applied Humanitarian Pedagogical College**fastovets.ira12@gmail.com***ORCID:** 0000-0002-7437-8263

PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR FORMING A HEALTH-SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE TEACHERS OF PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Abstract. *The purpose of the article is to theoretically substantiate the pedagogical conditions for the formation of a health-preserving educational environment in the professional training of future teachers of preschool and primary education, to determine its essential characteristics, structural components and practical aspects of implementation in a higher education institution. The relevance of the study is due to the need to modernize the professional training of pedagogical personnel in the conditions of digitalization of education, martial law, the development of inclusive education, the growth of psycho-emotional stress on participants in the educational process and the need to create a safe, psychologically comfortable and health-preserving educational environment. The research methodology is based on a combination of environmental, competency, axiological and personality-oriented approaches using a complex of general scientific methods, in particular analysis, synthesis, comparison, generalization, systematization and interpretation of scientific sources, which made it possible to reveal the essence of a health-preserving educational environment, determine its structural components, generalize modern scientific approaches to the problem and substantiate the system of pedagogical conditions for its formation in the professional training of future teachers of preschool and primary education. The scientific novelty of the study lies in clarifying the content of the concept of «health-preserving educational environment» in the context of professional training of future teachers, developing an author's system of pedagogical conditions for its formation, which includes the formation of sustainable motivation of future teachers for health-preserving professional activity, integration of the health-preserving component into the content of professional training, use of interactive and health-preserving educational technologies, creation of a psychologically safe and inclusive educational environment, development of partnership between all participants in the educational process. Also, practical aspects of implementing the proposed pedagogical conditions in the professional training of applicants for the first (bachelor's) level of higher education are determined, in particular through the integration of the health-preserving component into educational components, improvement of the organization of pedagogical practice, use of modern digital resources and application of criteria for assessing the effectiveness of the formed health-preserving educational environment. Conclusions. It has been proven that the effectiveness of the formation of a health-preserving educational environment is ensured by the comprehensive implementation of interconnected pedagogical conditions, the integration of health-preserving content into the professional training of future teachers, the use of modern educational technologies, the creation of a psychologically safe educational space and the development of partnership between all participants in the educational process. The practical implementation of the proposed system of pedagogical conditions will contribute to improving the quality of professional training of future teachers of preschool and primary education, the development of their health-preserving competence and readiness to create a safe, inclusive and health-preserving educational environment in their future professional activities.*

Key words: *health-preserving educational environment, pedagogical conditions, professional training, future teachers, preschool education, primary education, health-preserving competence, higher education institution.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку педагогічної освіти здійснюється посилення вимог до професійної підготовки майбутніх педагогів, здатних не просто забезпечувати ефективну організацію освітнього процесу, а й створювати безпечне, психологічно комфортне та здоров'язбережувальне освітнє середовище. Особливої актуальності дана проблема набуває в умовах військового стану, цифрової трансформації освітньої сфери, зростання психоемоційного навантаження на всіх учасників освітнього процесу та необхідності забезпечення їхнього фізичного, психологічного і соціального благополуччя.

Як зазначають О. Бабкова, Л. Васильченко та К. Стадниченко, сучасне освітнє середовище повинно гарантувати фізичну, психологічну, інформаційну й соціальну безпеку, а також забезпечувати комфортні умови навчання, що посилює необхідність розвитку відповідної компетентності педагогів та використання ними здоров'язбережувальних технологій [1, с. 8].

Професійна підготовка майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти повинна враховувати сучасні суспільні виклики, оскільки саме вони у майбутній професійній діяльності формують у дітей основи культури

здоров'я, безпечної поведінки, відповідального ставлення до власного фізичного й психічного благополуччя. Водночас педагог повинен бути готовим до створення такого освітнього середовища, яке сприятиме гармонійному розвитку кожної дитини, забезпечуватиме психологічний комфорт, партнерську взаємодію та профілактику негативних чинників освітнього процесу. Саме тому здоров'язбережувальна компетентність майбутнього педагога розглядається як інтегральна складова його професійної підготовки, яка реалізується через здатність організовувати здоров'язбережувальну діяльність в освітньому середовищі [8, с. 143–144].

У сучасних умовах змінюється розуміння здоров'язбережувальної підготовки майбутнього педагога. Якщо раніше вона асоціювалася із засвоєнням знань про здоровий спосіб життя та використання окремих здоров'язбережувальних технологій, то на сьогодні цей процес охоплює розвиток психологічної стійкості, умінь саморегуляції, готовності діяти в кризових ситуаціях, забезпечувати психоемоційну підтримку дітей та створювати здоров'язбережувальне освітнє середовище. У зв'язку з цим здоров'язбережувальна компетентність перетворюється з окремої професійної характеристики у фундаментальну складову професійної культури сучасного педагога [2, с. 1–3].

Встановлено, що у більшості сучасних досліджень педагогічні умови розглядаються переважно крізь призму формування здоров'язбережувальної компетентності окремих категорій майбутніх фахівців або використання здоров'язбережувальних технологій, тоді як проблема цілісного формування здоров'язбережувального освітнього середовища саме у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти залишається недостатньо розробленою. Це зумовлює необхідність наукового обґрунтування педагогічних умов, які забезпечують ефективне формування такого середовища у закладах вищої освіти та сприяють підготовці педагогів, здатних реалізовувати здоров'язбережувальний підхід у майбутній професійній діяльності.

Аналіз джерел та останніх досліджень. Проблема здоров'язбереження в освіті є

предметом активного наукового пошуку, однак у сучасних дослідженнях вона розкривається переважно крізь призму формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх і практикуючих педагогів, упровадження відповідних технологій та створення безпечних умов навчання. Аналіз наукових публікацій дає підстави виділити кілька взаємопов'язаних напрямів, важливих для обґрунтування педагогічних умов формування здоров'язбережувального освітнього середовища у професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти.

Теоретичне осмислення здоров'язбережувальної компетентності майбутнього вчителя представлено в дослідженні С. Беляєва, К. Корсікової та О. Суrowова. Науковці розглядають її не як додаткову професійну характеристику, а як важливу складову готовності педагога до діяльності в умовах воєнного стану, цифровізації та підвищених психоемоційних навантажень [2, с. 1–3].

Дослідники О. Бабкова, Л. Васильченко та К. Стадниченко пов'язують здоров'язбережувальну компетентність педагога зі здатністю організовувати безпечне середовище, застосовувати здоров'язбережувальні технології, підтримувати власне фізичне та психоемоційне здоров'я, здійснювати профілактично-просвітницьку роботу й формувати у здобувачів освіти культуру безпечного способу життя [1, с. 7–12].

Педагогічні умови формування здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної компетентностей майбутніх фахівців обґрунтовано Т. Гулько [4, с. 23–24].

Підхід О. Ворохаєва присвячений формуванню здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних працівників. До педагогічних умов дослідник відносить підвищення мотивації студентів до здоров'язбережувальної діяльності, створення відповідного освітнього середовища, урізноманітнення форм аудиторної та позааудиторної роботи, організацію конструктивної взаємодії суб'єктів освітнього процесу, педагогічну діагностику та рефлексію [3, с. 27–30].

Педагогічні умови готовності майбутніх учителів до застосування здоров'язбережувальних технологій розкрито у праці С. Кари та С. Хатунцевої. До основних умов

віднесено формування позитивної мотивації студентів і вдосконалення змісту освітніх компонентів, форм та методів підготовки [6, с. 161–162].

Безпосередньо питання створення здоров'язбережувального середовища у сучасній школі розглядають О. Киселиця, А. Богданюк, О. Гауряк і Л. Гуліна. До ефективних засобів віднесено тренінги, програми самоаналізу, творчі проекти й інформаційно-комунікаційні технології.

Отже, здоров'язбережувальне середовище постає як організована сукупність умов і технологій, що впливають на фізичне, психічне та соціальне благополуччя суб'єктів освіти [7, с. 75–76].

З позицій діяльнісного підходу проблему досліджує О. Грошовенко. Авторка обґрунтовує організаційно-педагогічні умови формування здоров'язбережувальних компетентностей молодших школярів, серед яких створення здоров'язбережувального середовища, застосування ігрових, проблемних, проектних та дослідницьких методів, інтеграція здоров'язбережувального змісту в різні навчальні предмети, співпраця з батьками й громадськістю, а також підвищення професійної компетентності педагогів [5, с. 96–100].

Специфіку здоров'язбережувальної спрямованості підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти висвітлено С. Сиваш, Н. Вахняк та Л. Овдієнко. Науковці наголошують, що майбутній вихователь має бути готовим підтримувати фізичне, психічне й соціальне здоров'я дітей, створювати безпечний фізичний простір, забезпечувати психоемоційне благополуччя, запобігати дискримінації та булінгу, взаємодіяти з батьками й іншими фахівцями [8, с. 143–145].

Отже, проведений аналіз вказує на те, що в сучасному науковому дискурсі ґрунтовно представлені окремі аспекти досліджуваної проблеми, проте педагогічні умови формування здоров'язбережувального освітнього середовища безпосередньо у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів двох взаємопов'язаних освітніх ланок – дошкільної та початкової – не набули цілісного теоретичного обґрунтування. Описана наукова прогалина вказує на необхідність визначення та обґрунтування системи педагогічних умов,

які будуть забезпечувати не лише збереження здоров'я майбутніх педагогів під час навчання у закладі вищої освіти, а й формування їхньої професійної готовності створювати здоров'язбережувальне середовище у майбутній роботі з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку.

Метою статті є теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування здоров'язбережувального освітнього середовища у професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти, визначення його сутнісних характеристик, структурних компонентів і методологічних підходів.

Виклад основного матеріалу. У сучасній педагогічній науці поняття здоров'язбережувального освітнього середовища розглядається як один із ключових чинників забезпечення якості освіти, збереження фізичного, психічного та соціального здоров'я всіх учасників освітнього процесу. Однак, єдиного підходу до формулювання даного теріну немає.

Аналіз сучасних наукових праць засвідчує, що більшість дослідників пов'язують здоров'язбережувальне освітнє середовище зі створенням комплексу організаційних, педагогічних, психологічних і соціальних умов, які забезпечують не лише збереження здоров'я здобувачів освіти, а й їхній гармонійний розвиток, психологічне благополуччя, безпеку та формування культури здорового способу життя. Так, О. Бабкова, Л. Васильченко та К. Стадниченко визначають безпечне освітнє середовище як простір, що забезпечує фізичну, психологічну, інформаційну та соціальну безпеку учасників освітнього процесу, створює умови для їхнього особистісного розвитку та формування здоров'язбережувальної компетентності педагога [1, с. 7–8].

Подібної позиції дотримуються О. Киселиця, А. Богданюк, О. Гауряк та Л. Гуліна, які розглядають здоров'язбережувальне середовище як сукупність педагогічних умов, що забезпечують підтримку здоров'я дітей, формування навичок здорового способу життя та сприяють підвищенню якості життя всіх суб'єктів освітнього процесу [7, с. 75–77].

У дослідженні С. Кари та С. Хатунцевої здоров'язбережувальне освітнє середовище

розглядається як важлива умова професійної підготовки майбутнього педагога [6, с. 161–164].

Узагальнення результатів аналізу наукових праць дає підстави трактувати здоров'язбережувальне освітнє середовище у професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти як цілісну систему взаємопов'язаних педагогічних, психологічних, соціальних, організаційних та цифрових умов, що забезпечують збереження й зміцнення фізичного, психічного та соціального здоров'я здобувачів вищої освіти, формування їхньої здоров'язбережувальної компетентності, професійної стійкості та готовності до створення безпечного освітнього середовища у майбутній педагогічній діяльності.

Ефективність формування здоров'язбережувального освітнього середовища у закладі вищої освіти значною мірою визначається цілеспрямованою реалізацією педагогічних умов, які забезпечують інтеграцію змістового, організаційного, технологічного та особистісного складників професійної підготовки. Аналіз сучасних наукових досліджень свідчить, що більшість учених розглядають педагогічні умови як сукупність взаємопов'язаних факторів освітнього процесу, які забезпечують досягнення визначеної педагогічної мети [6, с. 161–163].

Враховуючи результати аналізу сучасних наукових праць та особливості професійної діяльності педагогів дошкільної й початкової освіти, вважаємо, що формування здоров'язбережувального освітнього середовища варто здійснювати на основі взаємопов'язаної системи педагогічних умов, реалізація яких забезпечує професійну готовність майбутнього педагога до створення безпечного, здорового та психологічно комфортного освітнього простору.

Першою педагогічною умовою вважаємо формування стійкої мотивації майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної професійної діяльності. Мотиваційний компонент є основою професійного становлення педагога, оскільки саме внутрішнє усвідомлення цінності здоров'я визначає готовність майбутнього фахівця реалізовувати здоров'язбережувальний підхід у своїй професійній діяльності. На думку

О. Ворохаєва, підвищення мотивації студентів до здоров'язбережувальної діяльності є одним із визначальних чинників формування здоров'язбережувальної компетентності, оскільки сприяє розвитку відповідального ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей [3, с. 27–29].

Другою педагогічною умовою є інтеграція здоров'язбережувального компонента у зміст професійної підготовки. Сучасний педагог має володіти не лише знаннями про фізичне здоров'я, а й компетентностями щодо підтримки психічного, соціального та емоційного благополуччя дітей. У дослідженні Т. Гулько обґрунтовано необхідність оновлення змісту освітніх програм шляхом інтеграції здоров'язбережувального контексту в усі компоненти професійної підготовки майбутніх фахівців, що забезпечує формування цілісної системи знань, умінь і професійних цінностей [4, с. 23–24].

Третьою педагогічною умовою виступає використання інтерактивних та здоров'язбережувальних освітніх технологій. Результати сучасних досліджень вказують на те, що ефективність професійної підготовки значною мірою залежить від застосування технологій, які забезпечують активну участь студентів у навчанні, розвиток рефлексії, професійного мислення та практичних умінь. Т. Гулько відносить до таких технологій інтерактивні, діалогові та проблемно орієнтовані методи навчання, що сприяють формуванню відповідального ставлення до здоров'я та розвитку професійної компетентності [4, с. 23–25].

Четвертою педагогічною умовою є створення психологічно безпечного та інклюзивного освітнього середовища. Сучасне розуміння здоров'язбереження охоплює не лише фізичне здоров'я, а й психологічний комфорт, емоційне благополуччя, атмосферу взаємної поваги та підтримки. Саме тому безпечне освітнє середовище має виключати прояви дискримінації, булінгу, психологічного насильства та сприяти розвитку довірчих взаємин між усіма учасниками освітнього процесу. С. Сиваш, Н. Вахняк та Л. Овдієнко підкреслюють, що одним із ключових напрямів професійної підготовки майбутніх вихователів є формування компетентності щодо створення здоров'язбережувального освітнього

середовища, яке забезпечує підтримку психоемоційного благополуччя дітей, розвиток партнерської взаємодії та створення безпечного фізичного простору [8, с. 143–145].

П'ятою педагогічною умовою визначаємо розвиток партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Реалізація здоров'язбережувального підходу неможлива без конструктивної співпраці викладачів, студентів, адміністрації закладу освіти, батьків та інших соціальних партнерів. О. Ворохаєв підкреслює, що організація конструктивної взаємодії між суб'єктами освітнього процесу є необхідною умовою формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх фахівців [3, с. 27–30].

Таким чином, запропонована система педагогічних умов є взаємопов'язаною та взаємодоповнювальною. Її реалізація забезпечує не лише формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти, а й створення в закладі вищої освіти здоров'язбережувального освітнього середовища, що виступає важливим чинником їхньої професійної готовності до організації безпечного, інклюзивного та психологічно комфортного освітнього процесу.

Практична реалізація запропонованої системи педагогічних умов здійснюється в освітньому процесі Комунального закладу Київської обласної ради «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж», який здійснює підготовку здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальностями «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта». Враховуючи особливості професійної підготовки майбутніх педагогів, здоров'язбережувальне освітнє середовище необхідно розглядати не просто як сукупність сприятливих умов навчання, а й як невід'ємний складник професійної підготовки, який забезпечує готовність майбутніх педагогів до організації безпечного, психологічно комфортного та здоров'язбережувального освітнього простору у майбутній професійній діяльності.

Одним із ключових напрямів реалізації запропонованих педагогічних умов є інтеграція здоров'язбережувального компонента у зміст освітніх компонентів професійної підготовки. Викладачі коледжу вважають, що

проблема здоров'язбереження повинна мати міждисциплінарний характер і системно реалізовуватися під час вивчення освітніх компонентів психолого-педагогічного та методичного циклів. Так, у межах дисциплін «Загальна педагогіка», «Психологія», «Дошкільна педагогіка», «Теорія та методика фізичного виховання», «Основи інклюзивної освіти», «Методика навчання інтегрованого курсу «Я досліджую світ»», «Методика організації освітнього процесу в закладі дошкільної освіти» викладачі інтегрують теми, що присвячені формуванню культури здоров'я, профілактиці професійного вигорання, психоемоційному благополуччю дітей, створенню безпечного освітнього середовища, організації здоров'язбережувальних технологій та розвитку навичок емоційної саморегуляції.

Важливою умовою є організація освітнього процесу на засадах здоров'язбереження. Вона передбачає використання інтерактивних форм навчання, командної роботи, кейс-методу, тренінгових занять, моделювання педагогічних ситуацій, проєктної діяльності, рефлексивних вправ та професійно орієнтованих дискусій. Такі методи сприяють розвитку професійного мислення студентів, формуванню навичок прийняття педагогічних рішень і створюють позитивний психологічний клімат академічної групи. Доцільним є також проведення тематичних тижнів здоров'я, тренінгів із розвитку стресостійкості, майстер-класів із першої домедичної допомоги, зустрічей із практичними психологами, фахівцями інклюзивно-ресурсних центрів та медичними працівниками.

Особливе значення у професійній підготовці бакалаврів має педагогічна практика, під час якої відбувається апробація сформованих знань, умінь і професійних компетентностей у реальних умовах діяльності закладів дошкільної та початкової освіти. Саме практика створює можливості для спостереження за організацією здоров'язбережувального освітнього середовища, аналізу використання педагогами здоров'язбережувальних технологій, оцінювання психологічного клімату в дитячому колективі та набуття власного досвіду організації безпечного освітнього простору. Доцільним є включення до програми педагогічної практики індивідуальних завдань, пов'язаних

із аналізом здоров'язбережувального середовища баз практики, розробленням рекомендацій щодо його вдосконалення, проведенням інтегрованих занять із використанням здоров'язбережувальних технологій та самоаналізом власної професійної діяльності.

Важливою складовою сучасної професійної підготовки є використання цифрових ресурсів, які забезпечують гнучкість навчання, підтримують взаємодію між викладачами та студентами, сприяють розвитку цифрової та здоров'язбережувальної компетентностей. У практиці підготовки майбутніх педагогів викладачі коледжу використовують платформи Google Classroom, Google Workspace for Education, інтерактивні сервіси LearningApps, Kahoot!, Canva, Padlet, а також застосовують цифрові інструменти для організації рефлексії, самооцінювання, дистанційної взаємодії зі здобувачами освіти. Водночас особлива увага приділяється дотриманню цифрової гігієни, раціональному режиму роботи з електронними пристроями та профілактиці інформаційного перевантаження.

Таким чином, запропонована модель практичної реалізації педагогічних умов у КЗ КОР «Білоцерківський гуманітарно-педагогічний фаховий коледж» забезпечує цілісне поєднання змістового, організаційного, практичного та цифрового складників професійної підготовки бакалаврів спеціальностей «Дошкільна освіта» та «Початкова освіта». Її впровадження сприятиме формуванню здоров'язбережувальної компетентності, професійної відповідальності та готовності майбутніх педагогів до створення безпечного, психологічно комфортного й здоров'язбережувального освітнього середовища у закладах дошкільної та початкової освіти.

Висновки. Формування здоров'язбережувального освітнього середовища у професійній підготовці майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти є одним із пріоритетних напрямів модернізації сучасної педагогічної освіти. В умовах воєнного стану, цифрової трансформації освітнього процесу, зростання психоемоційних навантажень і впровадження інклюзивної освіти підготовка майбутнього педагога має бути зорієнтована не лише на формування професійних компетентностей, а й на розвиток готовності до

створення безпечного, психологічно комфортного та здоров'язбережувального освітнього середовища.

У результаті аналізу сучасних наукових досліджень уточнено сутність поняття «здоров'язбережувальне освітнє середовище», яке розглядається як цілісна система педагогічних, психологічних, організаційних, соціальних і цифрових умов, що забезпечують збереження та зміцнення фізичного, психічного і соціального здоров'я здобувачів освіти, сприяють формуванню здоров'язбережувальної компетентності та професійної готовності майбутніх педагогів до організації безпечного освітнього процесу.

Обґрунтовано авторську систему педагогічних умов формування здоров'язбережувального освітнього середовища, що включає: формування стійкої мотивації майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної професійної діяльності; інтеграцію здоров'язбережувального компонента у зміст професійної підготовки; використання інтерактивних і здоров'язбережувальних освітніх технологій; створення психологічно безпечного та інклюзивного освітнього середовища; розвиток партнерської взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Доведено, що комплексна реалізація зазначених педагогічних умов забезпечує взаємозв'язок мотиваційного, змістового, діяльнісного та рефлексивного компонентів професійної підготовки майбутніх педагогів.

Перспективи подальших наукових досліджень передбачають розробку структурно-функціональної моделі формування здоров'язбережувального освітнього середовища у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів дошкільної та початкової освіти, експериментальній перевірці ефективності запропонованої системи педагогічних умов, визначенні критеріїв, показників і рівнів сформованості готовності майбутніх педагогів до здоров'язбережувальної діяльності, а також у дослідженні можливостей використання цифрових здоров'язбережувальних технологій та інструментів штучного інтелекту для підтримки фізичного й психоемоційного благополуччя учасників освітнього процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бабкова О., Васильченко Л., Стадніченко К. Напрями розвитку здоров'язбережувальної компетентності педагогічних працівників щодо створення безпечного освітнього середовища. *Освіта. Інноватика. Практика*. 2025. Том 13. № 5. С. 7–13. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-001>
2. Беляєв С.Б., Корсікова К., Суоров О. А. Здоров'язбережувальна компетентність майбутніх педагогів як актуальна наукова проблема. *Академічні візії*. 2025. № 50. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18102108>
3. Ворохаєв О. А. Педагогічні умови формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх соціальних працівників. *Теорія і методика професійної освіти*. 2020. № 25. Т. 2. С. 27–31. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-2.5>
4. Гулько Т. Ю. Педагогічні умови формування здоров'язбережувальної та здоров'ярозвивальної компетентностей у майбутніх фахівців фізичної культури та спорту. *Наукові записки. Серія : Проблеми природничо-математичної, технологічної та професійної освіти*. 2025. №2 (6). С. 23–34. DOI: <https://doi.org/10.32782/cusu-pmtp-2025-2-3>
5. Грошовенко О. П. Організаційно-педагогічні умови формування здоров'язбережувальних компетентностей. *Імідж сучасного педагога*. 2025. №3 (222). С. 96–101. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3\(222\)-96-101](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3(222)-96-101)
6. Кара С., Хатунцева С. Педагогічні умови формування готовності майбутніх учителів біології та основ здоров'я до застосування здоров'язбережувальних технологій в закладах загальної середньої освіти. *Наукові записки БДПУ. Серія : Педагогічні науки*. 2024. Випуск 1. С. 160–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2024-1-160-170>
7. Киселиця О. М., Богданюк А. М., Гауряк О. Д., Гуліна Л.В. Педагогічні умови створення здоров'язберігаючого середовища в сучасній школі. *Корекційна педагогіка*. 2022. Випуск 44. Том 3. С. 75–78. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/3.16>
8. Сиваш С. В., Вахняк Н. В., Овдієнко Л. С. Здоров'язбережувальна спрямованість професійної підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до роботи з дітьми з особливими освітніми потребами. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2025. № 100. С. 143–147. DOI: <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.100.23>

REFERENCES:

1. Babkova, O., Vasylychenko, L., & Stadnychenko, K. (2025). Napriamy rozvytku zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti pedahohichnykh pratsivnykiv shchodo stvorennia bezpechnoho osvithnoho sere dovnyshcha [Directions for the development of health-preserving competence of pedagogical workers regarding the creation of a safe educational environment]. *Osvita. Innovatyka. Praktyka – Education. Innovation. Practice*, 13(5), 7–13. <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol13i5-001> [in Ukrainian].
2. Bieliaiev, S. B., Korsikova, K., & Surovov, O. A. (2025). Zdoroviazberezhualna kompetentnist maibutnykh pedahohiv yak aktualna naukova problema [Health-preserving competence of future teachers as a current scientific problem]. *Akademichni vizii - Academic Visions*, 50. <https://doi.org/10.5281/zenodo.18102108> [in Ukrainian].
3. Vorokhaiev, O. A. (2020). Pedahohichni umovy formuvannia zdoroviazberezhualnoi kompetentnosti maibutnykh sotsialnykh pratsivnykiv [Pedagogical conditions for the formation of health-preserving competence of future social workers]. *Teoriia i metodyka profesiinoi osvity – Theory and Methods of Vocational Education*, 25(2), 27–31. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-2.5> [in Ukrainian].
4. Hulko, T. Yu. (2025). Pedahohichni umovy formuvannia zdoroviazberezhualnoi ta zdoroviarozvyvalnoi kompetentnosti u maibutnykh fakhivtsiv fizychnoi kultury ta sportu [Pedagogical conditions for the formation of health-preserving and health-developing competencies in future specialists in physical culture and sports]. *Naukovi zapysky. Serii: Problemy pryrodnycho-matematychnoi, tekhnolohichnoi ta profesiinoi osvity – Scientific Notes. Series: Problems of Natural-Mathematical, Technological and Professional Education*, 2(6), 23–34. <https://doi.org/10.32782/cusu-pmtp-2025-2-3> [in Ukrainian].
5. Hroshovenko, O. P. (2025). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy formuvannia zdoroviazberezhualnykh kompetentnosti [Organizational and pedagogical conditions for the formation of health-preserving competencies]. *Imidzh suchasnoho pedahoha – Image of the Modern Pedagogue*, 3(222), 96–101. [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3\(222\)-96-101](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2025-3(222)-96-101) [in Ukrainian].
6. Kara, S., & Khatuntseva, S. (2024). Pedahohichni umovy formuvannia hotovnosti maibutnykh uchyteliv biolohii ta osnov zdorovia do zastosuvannia zdoroviazberezhualnykh tekhnolohii v zakladakh zahalnoi sere dnoyi osvity [Pedagogical conditions for forming the readiness of future teachers of biology and fundamentals of health to apply health-preserving technologies in general secondary education institutions]. *Naukovi zapysky BDPU. Serii: Pedahohichni nauky – Scientific Papers of Berdyansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical Sciences*, 1, 160–170. <https://doi.org/10.32782/2412-9208-2024-1-160-170> [in Ukrainian].

7. Kyselytsia, O. M., Bohdaniuk, A. M., Hauriak, O. D., & Hulina, L. V. (2022). Pedagogichni umovy stvorennia zdoroviazberihaiuchoho seredovyscha v suchasni shkoli [Pedagogical conditions for creating a health-preserving environment in a modern school]. *Korektsiina pedahohika – Correctional Pedagogy*, 44(3), 75–78. <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/44/3.16> [in Ukrainian].

8. Syvash, S. V., Vakhniak, N. V., & Ovdienko, L. S. (2025). Zdoroviazbezrehuvalna spriamovanist profesiinoi pidhotovky maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity do roboty z ditmy z osoblyvymy osvitnimy potrebamy [Health-preserving orientation of professional training of future preschool teachers for working with children with special educational needs]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of Creative Personality Formation in Higher and General Academic Schools*, 100, 143–147. <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2025.100.23> [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 16.07.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 04.09.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 19.10.2026